

факт неправомірного здійснення контролю над повітряним судном у польоті незалежно від мети особи, що знаходиться на його борту. Однак Конвенція не кваліфікує подібні дії як злочин, обмежуючись вказівкою на те, що держави зобов'язуються вживати заходів для відновлення або збереження контролю "законного командира" над повітряним судном [4, с. 67].

У Повітряному кодексі України цій проблемі присвячено Розділ XI "Захист цивільної авіації від актів незаконного втручання" [5, с. 87], у якому передбачено організацію забезпечення авіаційної безпеки (ст. 85), заходи щодо захисту від актів незаконного втручання (ст. 86), превентивні заходи безпеки (ст. 87), врегулювання кризових ситуацій (ст. 87).

Отже, акти незаконного втручання у діяльність авіації, такі, як угон або захоплення повітряного судна порушують встановлений порядок користування повітряним простором, містять в собі потенційно високу загрозу життя і здоров'я членів екіпажів і пасажирів і можуть призвести до аварій і катастроф.

Література

1. Кримінальний кодекс України : Закон України 05.04.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 2341-III. – Ст. 46.
2. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації [Електронний ресурс] : Закон України від 20.02.2003 р. № 545-IV
3. Токийская конвенция 1963 г. – Конвенция о правонарушениях и некоторых других действиях, совершенных на борту воздушного судна (подписана в Токио 14.09.63 г., вступила в силу 04.12.69 г.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.middleeast.org.ua/documents/Tokyo.htm>
4. Монреальская конвенция 1971 г. – Конвенция о борьбе с незаконными актами, направленными против безопасности гражданской авиации (подписана в Монреале 23.09.71 г., вступила в силу 26.01.73 г.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/aviationsecurity.shtml
5. Повітряний кодекс України // Відомості Верховної України. – 19.05.2013. – № 25.

УДК 343. 224. 1(043. 2)

Сучков І. О.,

студент,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

науковий керівник: Рощина І. О., к.ю.н.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ

У КК України 2001 р. на відміну від попередніх Кодексів, передбачено окремий розділ, у якому викладено особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Це означає, що кримінальна відповідальність і покарання даної категорії осіб має свою специфіку. Вона проявляється: 1) у звільненні таких осіб від кримінальної відповідальності; 2) у виборі до таких осіб видів покарання та їх розмірів; 3) у призначенні їм покарання та звільненні від покарання та його відбування; 4) у погашенні та знятті судимості [4].

Необхідність виокремлення спеціальних норм про кримінальну відповідальність неповнолітніх обумовлена принципами справедливості, гуманізму, економії кримінальної репресії. Особливості психології неповнолітніх, зокрема їх схильність до сприйняття стороннього впливу, з одного боку, спонукають максимально обмежувати їх спілкування з повнолітніми злочинцями, які розміщуються в окремих установах з відбування покарання, а з другого, – дає змогу обмежитися щодо таких осіб порівняно більш м'якими заходами, достатніми для забезпечення їх виправлення і перевиховання. Суспільство не має права висувати до неповнолітніх такі самі суворі вимоги, як до своїх дорослих членів. Тому, щодо неповнолітніх застосовуються примусові заходи виховного характеру. Під цими заходами розуміють передбачені кримінальним законом заходи впливу, що застосовуються судом до неповнолітніх за вчинення злочину, але не є кримінальним покаранням. За своєю юридичною природою ці заходи є заходами виховання, переконання і спрямовані на забезпечення правильного формування особистості неповнолітніх, виключення антисоціальних властивостей і навичок, попередження вчинення ними право-

порушень. В Ст. 105 КК України закріплено, що неповнолітній, який вчинив злочин невеликої або середньої тяжкості, може бути звільнений судом від покарання, якщо буде визнано, що внаслідок щирого розкаяння та подальшої бездоганної поведінки він на момент постановлення вироку не потребує застосування покарання. У цьому разі суд застосовує до неповнолітнього такі примусові заходи виховного характеру [5] :

1) застереження – є одним із найм'якших заходів виховного характеру, може бути зроблено шляхом роз'яснення судом неповнолітньому наслідків його дій та оголошення неповнолітньому осуду за ці дії, а також попередження про більш суворі правові наслідки, які можуть настати в разі продовження ним протиправної поведінки чи вчинення нового злочину.

2) обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього – слід розуміти як: обмеження перебування поза домівкою в певний час доби; заборону відвідувати певні місця, змінювати без згоди органу, який здійснює за ним нагляд, місце проживання, навчання чи роботи, виїжджати в іншу місцевість; покладення обов'язку продовжити навчання, пройти курс лікування (за наявності хворобливого потягу до спиртного або в разі вживання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів);

3) передача неповнолітнього під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу. Допускається лише за наявності даних про те, що вони здатні забезпечити позитивний виховний вплив на нього та постійний контроль за його поведінкою. Особами, які замінюють батьків, є, зокрема, усиновителі, опікуни і піклувальники. Неповнолітнього можна передати під нагляд педагогічного (за місцем навчання) чи трудового (за місцем роботи) колективу – за згодою цього колективу, а також під нагляд окремих громадян – на їхнє прохання. При цьому як педагогічний чи трудовий колектив, так і окремі громадянин мають бути спроможні здійснювати виховний вплив на неповнолітнього, постійно й належним чином контролювати його поведінку та зобов'язані це робити за його згодою, а також окремих громадян на їхнє прохання.

4) покладення на неповнолітнього обов'язку відшкодування заподіяних майнових збитків можна застосовувати лише до неповнолітнього, який досяг 15 років, має майно чи кошти, що є його

власністю, або самостійно одержує заробіток (заробітну плату, стипендію тощо). У постанові (ухвалі) суд повинен зазначити розмір збитків, що підлягають відшкодуванню, та строки виконання цього рішення.

5) направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків до його виправлення, але на строк, що не перевищує трьох років. Направляють таких неповнолітніх, котрі вийшли з-під контролю батьків чи осіб, які їх замінюють, не піддаються виховному впливу та не можуть бути виправлені шляхом застосування інших примусових заходів виховного характеру. До таких установ не можна направляти осіб, визнаних інвалідами, а також тих, кому згідно з висновком відповідних спеціалістів перебування там протипоказане за станом здоров'я через наявність певних захворювань.

За 2013 рік було застосовано примусові заходи виховного характеру до 1,9 тис. неповнолітніх, що на 26,3% більше, ніж у попередньому році. Відповідно до ч. 2 ст. 105 КК суди минулого року застосовували до неповнолітніх такі примусові заходи виховного характеру [1] :

- застереження – до 215 підлітків;
- передання під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють – 1,8 тис.;
- зобов'язання відшкодувати заподіяні майнові збитки – 1;
- обмеження дозвілля – 64;
- направлення до спеціальних навчально-виховних установ, шкіл – 124;
- направлення до професійних училищ соціальної реабілітації – 21.

Проте, як свідчить судова практика, примусовий захід виховного характеру у вигляді передання під нагляд батьків у багатьох випадках є найбільш неефективним, оскільки часто такі неповнолітні вже давно вийшли з-під контролю або батьки негативно впливають на них чи позбавлені батьківських прав. Також спираючись на статистику за останні роки, можна сказати, що такий вид примусових заходів, як зобов'язання відшкодувати заподіяні майнові збитки можна взагалі викреслити з КК України, бо насправді досить малий відсоток неповнолітніх, які досягли 15 років мають свій заробіток або своє майно.

Як висновок можна сказати, що суди повинні приділяти більше уваги підвищенню виховного значення та посиленню профілактичного впливу судових процесів у справах про злочини неповнолітніх. У кожній справі необхідно встановлювати причини вчинення злочинів неповнолітніми та умови, що цьому сприяли; не залишати без реагування виявлені у судовому засіданні недоліки в роботі навчальних закладів і громадських організацій органів, які зобов'язані запобігати правопорушенням неповнолітніх. Для запобігання протиправній поведінці неповнолітніх, забезпечення вчасного втручання з метою її коригування та виправлення таких осіб органи та служби у справах неповнолітніх повинні здійснювати соціальний патронаж не тільки тих сімей, у яких є неповнолітні, схильні до такої поведінки, а й сімей, що належать до групи ризику.

Література

1. Гридасова А. Судді садять неповнолітніх за грати лише за злочини із застосуванням насильства / Анна Гридасова // Закон і Бізнес. – 22.09 – 28.09.2012. – №38 (1077). – С. 3-4.
2. Морріссон Дж. Проблеми прав дитини в Україні [Електронний ресурс] / Джеральдіна Морріссон. – Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/articles/63.html>
3. Кримінальне право України. / Бажанов М. І., Баулін Ю. В., Борисов В. І. та ін. – Х. : Право, 1997. – 368 с.
4. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 10 верес. 2013 року: (офіц. текст). – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2013. – 212 с.

УДК 343.346.56 (043.2)

Тетерятник Б. С.,

студент,

Національний університет

"Юридична академія України імені Ярослава Мудрого", м. Харків

Науковий керівник: Гринчак С. В., к.ю.н., доцент

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗМЕЖУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТАТТЯМИ 289 ТА 185 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Як свідчить практика, значну частку серед злочинів, що вчиняються у транспортній сфері, становлять випадки незаконного заволодіння транспортними засобами, відповідальність за які передбачено ст. 289 Кримінального кодексу України (далі – КК України). Разом з тим, незважаючи на наявність сьогодні досить великої кількості наукових досліджень цього складу злочину, серед яких особливої уваги заслуговують праці В.В. Ємельяненка, В.А. Звіряки, В.І. Касинюка, В.М. Хомича та деяких інших науковців, окремі випадки застосування ст. 289 КК України свідчать про існування певних проблем в процесі її практичної реалізації. Зрозуміло, що подібна ситуація в межах кримінального права є цілком несприятливою і потребує щонайшвидшого вирішення. Дослідженню саме цієї проблеми та пошуку можливих варіантів її вирішення і присвячено нашу роботу.

Відповідно до п. 1 примітки до ст. 289 КК України під незаконним заволодінням транспортним засобом в контексті зазначеної статті слід розуміти вчинене умисно, з будь-якою метою протиправне вилучення будь-яким способом транспортного засобу у власника чи користувача всупереч їх волі. Таке ж тлумачення незаконного заволодіння транспортним засобом навів у п. 15 своєї постанови від 23 грудня 2005 року № 14 "Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті" і Пленум Верховного Суду України, дещо ретельніше, щоправда, розкривши такий аспект цього злочину, як спосіб його вчинення. Із зазначеного можна зробити висновок, що мета вчинення розгля-